

*Den Goda Jorden ideell förening förmedlar kunskap om åkermarkens stora betydelse för kommande generationer.
Föreningen arbetar för att skydda åkermark från att bli förstörd för all framtid.*

Miljö- och energidepartementet
Regeringskansliet
103 33 STOCKHOLM

Remissyttrande över Planering och beslut för hållbar utveckling SOU:2015:99

Föreningen Den Goda Jorden begränsar sitt yttrande till de delar av betänkandet som behandlar hushållningen med jordbruksmark som vi anser är en viktig men hitintills mycket förbisedd samhällsuppgift. Exploateringen av jordbruksmark är en irreversibel åtgärd som allvarligt kan komma att skada både nuvarande och kommande generationer.

Föreningen delar utredningens uppfattning att systemet för hushållning med mark och vatten har ett regelverk som är splittrat på flera lagar och svåröverskådligt, vilket också bidrar till otydlighet och oklarheter vid tillämpningen. Det har bland annat inneburit att tillämpningen av hushållningsbestämmelserna i 3 kap. MB främst har fokuserat på områden av riksintresse medan övriga bestämmelser ofta inte har tillämpats på det sätt lagstiftaren förutsatte. Ett tydligt exempel på detta är 3 kap. 4 § MB. Vi anser att 3 kap 4 § miljöbalken i den faktiska tillämpningen har fjärrat sig så långt från lagstiftarens syfte att det knappast är möjligt att inom överskådlig tid varken bokstavligen talat eller i överförd bemärkelse återta förlorad mark genom ökade tillsynsinsatser eller genom granskningsyttranden.

Den dialog mellan stat och kommun om bedömningarna som förutsattes i förarbetena har inte kommit i tillämpning på avsett sätt. De flesta exploateringsföretag tycks utgöra "väsentliga samhällsintressen" som saknar lokaliseringalternativ, och den åkermark som exploaterats har uppenbarligen inte ansetts vara "brukningsvärd". En del kommuner har i översiktsplanernas inledande utgångspunkter sagt sig vilja värna om den mest produktiva åkermarken, men när det kommer till tillämpningen verkar dessa ambitioner ha fallit i glömska.

De bestämmelser som föreslås bli införda i PBL om att Länsstyrelsen i sitt granskningsyttrande till översiktsplan och detaljplan ska ange om planförslaget innebär att bestämmelserna om brukningsvärd jordbruksmark inte följs är enligt föreningen otillräckligt för att få till stånd en märkbar förändring av exploateringstrycket på jordbruksmarken. Visserligen kan Länsstyrelsen överpröva ett beslut om detaljplan och upphäva det om planen inte tillgodoser dessa bestämmelser. Idag är emellertid överprövning av detaljplaner en sällan tillämpad åtgärd och det kräver betydligt vassare lagstiftning för att få avsedd effekt på detta område där det saknas tillämpningsförfordning och vägledning för bedömningarna.

Föreningen anser därför som komplement att 12 kap 9 § miljöbalken bör ändras så att det alltid ska krävas en anmälan till länsstyrelsen innan jordbruksmark tas ur produktion, d.v.s. att man stryker andra stycket i paragrafen som syftar på den prövning som kommunerna är skyldiga att göra men som sällan sker. Paragrafen bör således ha följande lydelse:

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva att jordbruksmark får tas ur jordbruksproduktion först efter anmälan till länsstyrelsen, om inte åtgärden är av ringa betydelse för jordbruket på brukningsenheten eller för natur- och kulturmiljön.

~~Första stycket gäller inte om marken tas i anspråk för verksamhet vars tillåtlighet har prövats i särskild ordning.~~

Behovet av denna ändring i 12 kap. MB stärks av att kommunerna i sina markförvärv ibland ligger decennier före den kommande exploateringen för att kunna erbjuda mark för en presumtiv arealkrävande etablering. Detta lägger en död hand över jordbruksdriften. Få lantbrukare är beredda att vidta de grundförbättrande åtgärder i form av dikning, bevattningsanläggningar, grundkalkning etc om den långsiktiga driften är osäker. En tillståndsplikt för förvärv av jordbruksmark för annat ändamål än jordbruksproduktion bör också övervägas.

Föreningen Den Goda Jorden

Hans Andersson
ordf.